

שאמרו בגמ' השח שיחת חולין עובר בלאו ועשה פירש"י דהיינו שחוק וקלות ראש ואמרו בשם החזו"א זצ"ל שגדר דברים בטלים שאם מדבר עשרה דקות כבר צריך להיות איכפת לו ומצאתי בהקדמת ס' בית אהרן להגר"א וולקין ז"ל כותב בנו ששמע מאביו בשם הגר"א לבאר הא דשנו ומנו חכמים (כפ"ו דאבות) לאחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהן במיעוט שיחה שזה אינו בשלילה כפי המובן הפשוט כלומר שימעט בשיחה לגמרי מבלי הוציא אף דיבור מפיו רק הכונה להיפך בחיוב היינו לחייב מיעוט שיחה שאם ילמוד אדם הרבה בלי הפסק דעתו תתבלבל עליו וע"כ בכדי לאוקמי גירסא צריך הוא מזמן לזמן לשיחה קלה עכ"ל נוכ"כ בתפא"י שם וכעין זה כ' הרמב"ם בשמונה פרקים פ'ה] ובלבד שלא יהא בזה דיבורים אסורים כמובן וגם לא יאריך בזה, ומה שאמרו בברכות (נ"ג א') של בית ר"ג לא היו אומרים מרפא בביהמ"ד מפני ביטול ביהמ"ד היינו באמצע שלומדים שבזה באמת החמירו חז"ל כמ"ש בע"ז (ג' ב') כל הפוסק מד"ת ועוסק בדברי שיחה מאכילין אותו גחלי רתמים ובאבות (פ"ג מ"ז) המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה מה נאה ניר זה מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו, ושומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו וע"ע לקמן סי' כ"ט.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

שיש לזה קשר עם מה שהחזו"א אמר לו בזה, וחשב שיש לזה איזה מקור, ואם קבלה היא נקבל, אמנם עכשיו שאומרים לו שהוא הוא המקור לזה, הוא מודיע שלא כך אמר לו החזו"א, ואמר לי בדיוק, וקשה לי כעת להתרכז ולצמצם את המחשבה ולכתוב בדיוק מה אמר.

והגה"צ רבי של' שבדרון (שליט"א) [וצ"ל] אמר פעם לפני מרן הגרי"ז זיע"א שסיפר בדרשתו ב"זכרון משה" מה שסיפר לו ר' אלי' לאפיאן ששמע מר' נחום זאב ששמע מר' שמחה זיסל ששמע מר' ישראל ששמע מר' זונדיל שסיפר לו ר' חיים וולאזינר את המעשה שבא אליו בשנים כלילה בישיבה בחור שנפטר, רח"ל, בוולאזין באותו שבוע, ובתוך ה"שבעה" בא אליו לבקש שיסדר חוב שלו שלא שולם וכו' וכו', כידוע.

וכשאמר הגרש"ש (שליט"א) [וצ"ל] לפני מרן הגרי"ז זיע"א את סדר הקבלה הנ"ל, כשהגיע לר' ישראל, ורצה להמשיך ששמע מר' זונדיל, הפסיקו הגרי"ז ואמר לו: מספיק, אין בודקין מן המזבח ולמעלה!...

זאת אומרת, שאם ר' ישראל סיפר — דינו ...

וזה אני מבין, אבל מימרא נוראית "בשם הגר"א" שאף אחד לא מסרה, לא הגר"ח ולא ר' איצ'לה בנו ולא הנצי"ב ולא הבית הלוי והגר"ח והגרי"ז, אף אחד משושלתא דרואי פני הגר"א לא יודע דבר בזה, וא"כ הרב דפינסק שנולד בשנת תרכ"ה [67 שנים אחרי פטירת הגר"א בתקנ"ח] ולא ראה את הגר"א, אלא למד בוולאזין, וממי בוולאזין שמע זאת "בשם הגר"א"? ואולי לא אמר כלל ד"ז לבנו "בשם הגר"א"? עכ"פ צ"ב לי העני הענין דאיגרת תימן הנ"ל.

הרבה דיו נשתייר בקולמוס והרבה ענינים שצ"ב, ומה אעשה ואני עני יושב אהל בדד ואין לי לפני מי לדבר, בעוה"ר.

המצפה לישועות גדולות

ביקרא דאורייתא

מ. מ. ש.

מחזור לומר שלא ברירא שהאיגרת תימן ושאר האגרות המיוחסות להרמב"ם הן אכן להרמב"ם, ובענייני לא ידעתי שיש נידון בזה, והי' לי הדבר להפתעה, אבל הא ידענא שהח"ח זיע"א מביא בספרו הקדוש "נרחי ישראל" בשני מקומות [בתחלת הספר ובסוף הספר] מאיגרת תימן להרמב"ם, ובמקום אחד כותב ש"הרמב"ם כתב בספרו איגרת תימן", ויחכן שיש עוד מקומות כאלו בספרי הח"ח, אך לע"ע ידענא משני המקומות הנ"ל, ואחרי שכתב כן הח"ח זיע"א, האם יש מקום עדיין להסתפק ולפקפק בזה?

ומסתמא שמע השומע ולא הבין היטב מה ששמע, כדרך השמועות הרבות, בעוה"ר.

ובהאי ענינא ראיתי אתמול בס"ד בסוף ח"ג מכתבי הח"ח שמספר הח"ח את הסיפור מהגר"א שאמר שאם הי' אומר להגוי שהוא לא אשם הי' זה מלשינות על העגלון, והי' צריך לבוא לעולם בכלב נובח, ומה מאד מרגש שמסיים הח"ח שם שדבר זה סיפר לי הגאון ר' יהושע בעל החוסן יהושע ששמע מהגאון האמיתי ר' דוד טעביל המד"א דמינסק ששמע ממאור הגולה מהר"ח זלה"ה שהי' תלמיד מובהק להגר"א זלה"ה [אין הספר כעת תח"י ואיני מדקדק אות באות תיבה בתיבה, אבל יעוי"ש!].

כן מוסר הח"ח סיפור של הגר"א ששמע מה"חוסן יהושע" ששמע מה"בית דוד" ששמע מר' חיים וולאזינר:

ולא סתם "אמרו בשם הגר"א" שכותב הבן של ה"בית אהרן" דפינסק על "מיעוט שיחה" שעשו לזה פרסום לרבות, ומי יודע אם אין זה בכלל מייחס להגר"א מה שלא אמר וכו' וכו'.

ובהאי ענינא שאלתי מה זה "אמרו בשם החזו"א" על למעלה מעשר דקות של דברים בטלים, אם "אמרו בשם החזו"א" הרי שלא הוא שמע ממנו, ומה המקור? ואמר לי שהמקור הוא ... שליט"א שכך אמר לו החזו"א.

ודברתי עם ... שליט"א הנ"ל, ואמר לי שזה אצלו פלא גדול וצע"ג, שכאשר קרא הוא את הנ"ל בספר השתומם, ולא הי' לו שום הר"א

(ס"י) לא ישוך פרוסה ויניחנה על גבי השלחן.

שאלה: בדיני דרך ארץ שנישנו בסימן ק"ע יש לעיין אם השתנה המידה בימינו, ולדוגמא בפרט שהביא המחבר בסעיף ז', שאין לאחוז פרוסה כביצה בידו, וכן הביא לעיל בסימן קס"ז שלא יבצע פרוסה קטנה ולא פרוסה יותר מכביצה, דלכאורה בימינו אין מקפידין בדברים אלו כלל, וביותר מזה כתב המחבר בסעיף ט' (ברמ"א), שלא יאחז המאכל בידו אחת ויתלוש ממנו בידו השניה, ומאידך כתב בסעיף שאח"כ דלא ישוך הפרוסה בפיו, א"כ כל פרוסה שירצה לחתוך לעצמו יצטרך לקחת סכין ולחלק את הפרוסה לחתיכות שרוצה לאכול, ולא מצינו שנוהגים זה בזמנינו, וא"כ איך יש למדוד דברים אלו.

תשובה: הלכות ד"א לא נשתנו ואין המנהגים דידן נכונים אם אתה רואה אחרת כי צעירי הדור שלנו רעבתנים וגרגרנים.

פרוסה של ביצה היא די גדולה ואם היא דקה אין בו כביצה, ואפילו יותר מביצה אם אוכל ממנה פחות, דקדק ב"י דגם זה אינו ד"א אבל הטור והשו"ע לא הביאו את זה, והאחרונים העתיקו דברי ב"י וע"ז אפשר ללמד זכות על הנוהגין להקל בזה.

מש"כ רמ"א בס"ט איתמר בדבר קשה שצריך להפעיל ב' ידיו וכקלח של כרוב המובא במס' ד"א, אבל לחתוך בנחת פת וכיוצ"ב לית לן בה, ואף בזה פקפק הגר"א כמבואר במ"ב שם.

תשובה קמה

שולחן ערוך: סימן קמ"ז ס"ב

כיון שהתחיל הקורא לקרות בס"ת, אסור לספר אפילו בד"ת וכו'.

שאלה: מי שלא שמע תיבה או ב' תיבות בקריאת התורה של שבת בבוקר, האם

צריך לחזור אחר עוד מגין כדי לשמוע את הפסוק של אותה תיבה.

תשובה: לא.

תשובה קמו

שולחן ערוך: סימן קנ"א ס"א

בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהם קלות ראש, כגון שחוק והתול ושיחה

בטילה וכו'.

שאלה: כהא דאסרו שיחה בטילה בביהמ"ד ובביהמ"ד, מה הגדר ב"שיחה בטילה",

ולדוגמא האם בוקר טוב, יש לך לפרוט, יש לך טלפון, פריעת הלואה,

השאלת עט וכו' וכו', כהנה וכהנה, דוגמאות שמזדמנות בחיי היום יום,

אם כל זה בכלל שיחה בטלה, (וכן עישון סיגריה בבימ"ד ובימ"ד).

תשובה: ת"ח מותר לאכול ולישון בביהמ"ד וה"ה כל אלו הדברים שמנית ואין

זה בכלל שיחה בטלה, מעישון סיגריות יש להמנע משום הזיקא

דרבים"ב.

תשובה קמז

שולחן ערוך: סימן קנ"א ס"א

בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהם קלות ראש וכו', ות"ח ותלמידיהם מותרים

לאכול ולשתות בהם מדוחק.

שאלה: האם שרי לשתות ולאכול בביהמ"ד, היכא דהוי לצורך לימודו, ואם ילך

למקום אחר יגרם לו ביטול תורה על ידי זה.

תשובה: אמרו במגילה כ"ח ב' חכמים ותלמידיהם מותרים, מאי בי רבנן ביתא

דרבנן, ועי' שו"ע קנ"א ס"א ובמ"ב שם.